

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:2253

av Jan R Andersson och Finn Bengtsson (M)

Institutionalisera revisionen av myndigheters
vetenskaplighet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att institutionalisera revisionen av myndigheters vetenskaplighet.

Motivering

Myndigheters förvaltande av statliga medel och effektivitet granskas idag av Riksrevisionen och Statskontoret. Uppdraget är att övervaka hur myndigheter arbetar och samverkan för att säkerställa en rättssäker, effektiv och medborgar- och företagsorienterad förvaltning.

Dock är det ingen reviderande funktion som idag granskar, utvärderar eller utfärdar rekommendationer rörande myndigheters tillämpning av vetenskapliga kriterier vid utformningen av exempelvis frågeställningar som har bäring på folkhälsopolitiska underlag. Det är upp till myndigheter såsom Socialstyrelsen och tidigare även Statens folkhälsoinstitut att idka sin egen granskning av vetenskapligheten i det bedrivna myndighetsarbetet. Att vara sin egen garant för vetenskaplighet kan inte ses som en tydlig garant för att detta fullgörs.

Det politiska inflytandet över kvaliteten och vetenskapligheten ska möjligen inte utökas, då samma risk att underlag anpassas till sakpolitiska avvägningar då finns. Dock ska de insynsråd som idag finns inom myndigheternas egen struktur vara en garant för kvalitet och oberoende även om dessa inte kan betraktas som reviderande organ. Att medverka till att underkänna sin egen organisation är vanskligt, och avsaknaden av extern insyn

och återkommande revision borgar inte för att vetenskaplig kvalitet alls ges högsta prioritet i insynrådets arbete.

För att underlätta för myndigheterna att få klarare riktlinjer vid vetenskapligt arbete och för att öka insynen i kunskapsbaserade myndigheters ställningstaganden – vilka är centrala vid utformningen av folkhälsopolitiska underlag i lagstiftningsprocessen – är det rimligt att även dessa myndigheter får en återkommande revision av kompetensen att efterleva sina interna vetenskapliga kriterier.

Det kan argumenteras att de reviderande myndigheterna inte besitter tillfredsställande kompetens för att idka sådan tillsyn, men då får antingen existerande myndigheter förses med medel och mål att även inkludera denna typ av verksamhet eller så får en alternativ myndighetsstruktur utvecklas för att säkerställa att myndigheterna agerar effektivt och i efterlevnad med de krav som rimligen måste kunna ställas på den kunskapsbaserade delen av den statliga förvaltningen.

Det bör inte finnas undantag för myndigheter vars ansvar är att utveckla och följa nya vetenskapliga rön och omsätta dessa i praktisk tillämpning exempelvis inom sjukvård och omsorg.

Ökad insyn och institutionaliserad granskning utförd av andra kroppar inom förvaltningen än de berörda själva är mer rättssäkert och motverkar en utveckling där dessa kunskapsbaserade myndigheter får monopol på att formulera sanningar som sedan ska omsättas i praktisk politik.

En ordning där en myndighet själv är enda garanten för att arbetet bedrivs effektivt och rättssäkert är inte rimlig. Med återkommande offentlig revision av vetenskapligheten i det bedrivna arbetet följer ökad transparens, effektivitet med skattemedel och ökad trovärdighet för myndigheternas arbete – en reform som kommer att gagna både allmänhet och lagstiftare.

Regeringen bör därför överväga möjligheten att statens granskande myndigheter även utövar tillsyn för vetenskaplig underbyggnad.

Jan R Andersson (M)

Finn Bengtsson (M)